

WYBRANE ASPEKTY DIAGNOZY SURDOLOGOPEDYCZNEJ DZIECKA Z NIEDOSŁUCHEM PRZEWODZENIOWYM

WSTĘP

Każde badanie logopedyczne musi być poprzedzone wnikliwą i rzetelną diagnozą. Diagnoza surdologopedyczna pozwala określić stan rozwoju mowy u osób z zaburzeniami słuchu, a także ich nieprawidłowości w zakresie komunikacji językowej. Jest procesem, który zmierza do wnikliwego rozpoznania danego zjawiska logopedycznego, najpierw w fazie eksploracji, a później weryfikacji (Minczakiewicz, 1998).

Pierwszym etapem każdej diagnozy logopedycznej, w tym diagnozy surdologopedycznej, jest określenie problemu. W związku z tym należy przeprowadzić wywiad, obserwację, orientacyjne badanie mowy oraz wiele badań uzupełniających, oceniających m.in. sprawność narządów artykulacyjnych, percepcję słuchową, pamięć słuchową, czucie ułożenia narządów artykulacyjnych, elementy prozodyczne mowy, badanie funkcji oddechowej i funkcji połykowej, badanie lateralizacji, praktyki i gnozy. W drugim etapie diagnozy przyjmuje się hipotezę formułowaną na podstawie wyników badań czynności nadawania i odbioru, a także oceny umiejętności szkolnych oraz wyników innych badań specjalistycznych. Ostatni etap obejmuje weryfikację hipotezy. Opracowuje się tutaj indywidualny program terapii uwzględniający dobór odpowiednich metod i technik logopedycznych (Jastrzębowska i Pelc-Pękala, 1999).

ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ

Celem podjętych badań było odniesienie się do następujących problemów:

1. Jakie jest użycie wyrazów, ich rozumienie, realizacja samodzielna oraz realizacja po wzorze przez dziecko z obustronnym przewodzeniowym uszkodzeniem słuchu – umiarkowanym w uchu lewym i lekkim w uchu prawym?
2. Jaki jest zasób słownictwa u badanego dziecka?
3. Jaka jest spostrzegawczość słuchowa oraz słuch fonemowy u badanego dziecka?

* Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie.

W celu ustosunkowania się do tak postawionych pytań dokonano wnikliwej oceny wybranych aspektów diagnozy surdologopedycznej 12-letniego chłopca z obustronnym przewodzeniowym uszkodzeniem słuchu – umiarkowanym w uchu lewym i lekkim w uchu prawym. Diagnoza ta była możliwa dzięki dobraniu odpowiednich metod, technik i narzędzi badawczych. Metodą wykorzystaną w pracy była metoda indywidualnych przypadków. Jest ona „sposobem badań polegających na analizie jednostkowych losów ludzkich uwikłanych w określone sytuacje wychowawcze lub na analizie konkretnych zjawisk natury wychowawczej poprzez pryzmat jednostkowych biografii ludzkich z nastawieniem na opracowanie diagnozy przypadku lub zjawiska w celu podjęcia działań terapeutycznych” (Pilch i Bauman, 2001, s. 78). Najczęściej wykorzystywanymi technikami w tej metodzie są: obserwacja, wywiad, analiza dokumentów osobistych, testy oraz techniki projekcyjne (Pilch i Bauman, 2001).

W celu zebrania materiału badawczego wykorzystano technikę wywiadu, technikę obserwacji niekierowanej, analizę dokumentów dotyczącą rozwoju psychicznego dziecka, jak również analizę dokumentów obejmujących diagnozę pedagogiczną i audiologiczną. Wykorzystana została również technika testu służąca ocenie wybranych funkcji rozwoju systemu językowego u dziecka. Narzędzia badawcze zastosowane w pracy to m.in. kwestionariusz wywiadu, arkusz obserwacji niekierowanej, arkusze testu wybranych funkcji rozwoju językowego dziecka, *Karta całościowego badania mowy* D.E. Rozyi (2013) materiał językowy H. Rodak i D. Nawrockiej (1995).

Zebranie informacji o dziecku i jego środowisku wychowawczym, zdaniem G. Guni, „ułatwia wstępne poznanie podmiotu oddziaływań logopedycznych i opracowanie ogólnej, ale indywidualnej charakterystyki dziecka, która jest elementem składowym diagnozy specjalistycznej – oceny mowy dziecka” (2013, s. 199). Wywiad przeprowadzony z ojcem badanego dziecka umożliwił poznanie wybranych właściwości jego rozwoju, przyczyny występujących zaburzeń, jak również poznanie środowiska rodzinnego dziecka. Badany chłopiec wychowany jest w rodzinie niepełnej, przez ojca. Ma starszego brata.

Rozwój dziecka w okresie płodowym przebiegał bez zakłóceń. Matka nie przyjmowała w ciąży żadnych leków, jak również nie chorowała. Chłopiec po urodzeniu przez cesarskie cięcie otrzymał 10 pkt. w skali Apgar. Do dziewiątego miesiąca życia jego rozwój przebiegał prawidłowo. Zaczął bowiem głużyć w wieku 3-4 miesięcy i gaworzyć w wieku 6-7 miesięcy. Okresowi głużenia towarzyszyło w tym czasie unoszenie głowy przez dziecko, a okresowi gaworzenia przyjmowanie pozycji siedzącej. Chłopiec także raczkował.

W wieku 9 miesięcy zdiagnozowano u dziecka poważną chorobę i po przebytej operacji rodzice zaobserwowali u syna zahamowanie rozwoju ruchowego i rozwoju mowy. Pierwsze kroki zaczął stawiać dopiero w wieku 2 lat. Wymawiał w tym okresie tylko pojedyncze wyrazy. Rozumiał kierowane do niego polecenia, ale wymagało to zdaniem ojca kontaktu wzrokowego. Dopiero w wieku 5-6 lat zdiagnozowano u chłopca obustronny niedosłuch przewodzeniowy: umiarkowany w uchu lewym

i lekki w uchu prawym. Chłopca oprotezowano. Przyczyną wady słuchu było zapalenie ucha środkowego i nawracające wysiękowe zapalenie uszu.

Chłopiec nie uczęszczał do przedszkola. W wieku sześciu lat rozpoczął roczną edukację przedszkolną w klasie 0 w szkole podstawowej. Dziecko objęte jest systematyczną opieką specjalistyczną przez poradnię audiologiczną. Korzysta także z opieki logopedycznej zorganizowanej w placówce szkolnej, do której uczęszcza, jak również z systematycznych, indywidualnych zajęć rewalidacyjnych.

Obecnie badany chłopiec jest uczniem V klasy publicznej szkoły podstawowej. Ma orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na niepełnosprawność słuchową. Wyniki badania psychologiczno-pedagogicznego wykazały, iż sprawność intelektualna u chłopca w zakresie funkcji niewerbalnych, jak też werbalnych, jest niższa od przeciętnej – jednak mieści się w granicach normy wiekowej. Wyniki obserwacji niekierowanej dostarczyły również dodatkowych informacji o dziecku. Jest spokojny, pogodny i miły. Wykonując zadania, potrzebuje stałych wzmocnień i dodatkowych informacji. Jego uwaga często ulega rozproszeniu. W odbiorze komunikatów chłopiec wykorzystuje drogę słuchowo-wzrokową. Porozumiewa się z rówieśnikami i dorosłymi, wykorzystując mowę ustną.

Sprawdzono umiejętności słowotwórcze badanego chłopca, który po podaniu wcześniej kilku przykładów miał za zadanie utworzyć wyraz w oparciu o podaną podstawę słowotwórczą i formanty tworzące daną grupę derywatów. Odpowiedzi chłopca zaznaczono kursywą – Tab. 1.

Tab. 1. Umiejętności słowotwórcze

Lp.	Odpowiedzi badanego chłopca
1.	Pan, który pływa, to <i>pływak</i> , a pani, która pływa, to <i>pływaka</i>
2.	Pan, który krzyczy, to <i>krzyczałka</i> , a pani, która krzyczy, to <i>krzyczała</i>
3.	Pan, który tańczy, to <i>tańczak</i> , a pani, która tańczy, to <i>tańczka</i>
4.	Pan, który muruje, to <i>murowanie</i> , a pani, która muruje, to <i>(nie wiem)</i>
5.	Pan, który buduje, to <i>budownik</i> , a pani, która buduje, to <i>budownicza</i>
6.	Pan, który piecze, to <i>piekarz</i> , a pani, która piecze, to <i>pieczarka</i>
7.	Pan, który czyta, to <i>czytanie</i> , a pani, która czyta, to <i>czyta</i>
8.	Pan, który układa, to <i>układanka</i> , a pani, która układa, to <i>układanki</i> .
9.	Pan, który opowiada, to <i>opowiadacz</i> , a pani, która opowiada, to <i>opowiadacz</i>
10.	Pan, który sprzedaje balony, to <i>baloniczki</i> , a pani, która sprzedaje balony, to <i>baletniczki</i>
11.	Pan, który sprzedaje gumę, to <i>gumowacz</i> , a pani, która sprzedaje gumę, to <i>gumowanka</i>
12.	Pan, który robi mąkę, to <i>młynarz</i> , a pani, która robi mąkę, to <i>młynarzka</i>
13.	Pan, który robi torby, to <i>torboczka</i> , a pani, która robi torby, to <i>(nie wiem)</i>

14.	Pan, który robi buty, to <i>szevc</i> (podpowiedź – dziecko nie znało tego zawodu), a pani, która robi buty, to <i>szewcka</i>
15.	Pan, który robi meble, to <i>meblowe</i> , a pani, która robi meble, to <i>meblowi</i>

Źródło: opracowanie własne.

Badany chłopiec w kilku przypadkach nie znał niektórych zawodów. Tworząc nazwy odczasownikowe czy też odrzeczownikowe, popełniał błędy, nie mieszcząc się tym samym w podanym na początku próby schemacie słowotwórczym. Kilkakrotnie zastosował końcówkę *-ka* właściwą dla rodzaju żeńskiego, ale nie robił tego konsekwentnie. Jeśli chodzi o nazwy rodzaju męskiego, to tutaj pojawiała się często końcówka właściwa rodzajowi żeńskiemu. Jednak w kilku próbach (w całości lub w części) udało się badanemu utworzyć prawidłowe derywaty.

W Tab. 2 przedstawiono wyniki badań dotyczące definiowanie pojęć przez dwunastoletniego chłopca z niedosłuchem przewodzeniowym.

Tab. 2. Definiowanie pojęć

Lp.	Pytania i odpowiedzi badanego
1.	Logopeda: – Co to jest młotek? Chłopiec: – To może zrobić z młotkiem budować.
2.	– Co to jest dziurkacz? – Dziurkacz może dziurkować.
3.	– Co to jest lodowisko? – Lodowisko, co nim można jeździć na łyżwach.
4.	– Co to jest grzejnik? – Grzejnik, co ma ciepło.
5.	– Co to jest konewka? – Konewka dla kwiatków, co się leje wodę.
6.	– Co to jest słownik? – Co nam pomaga.

Źródło: opracowanie własne.

Jak wynika z analizy wyników badań, chłopiec definiuje pojęcia, wskazując cechy właściwe dla określonego desygnatu bądź też czynność właściwą dla danego pojęcia. W wypowiedziach badanego chłopca pojawiają się błędy gramatyczne.

W dalszym postępowaniu logopedycznym poddano ocenie wyrazy, ich użycie i rozumienie – oraz realizację samodzielną i realizację podczas powtarzania, artykulację (Rozya, 2013) oraz słownictwo. Do badania słownictwa wykorzystano materiał językowy *Od obrazka do słowa* H. Rodak i D. Nawrockiej (1995). Wyniki badań przedstawiono w Tab. 3 i Tab. 4.

Badany chłopiec poprawnie użył, a więc podał właściwe nazwy rzeczy, osób i czynności, cech, jak również relacji między obiektami odnoszące się do przymiotników, przysłówków, przymików, zaimków i liczebników. Nazwy odnoszące się do rzeczowników użył poprawnie w 85,7%, a czasowników w 71,9%. W przypadku popełnionych błędów chłopiec powtórzył prawidłowy, podany przez logopedę wzorzec. Jeśli chodzi o artykulację, to u chłopca występuje rotacyzm uwularny, pojawiają się ponadto substytucje, elizje i inne zmiany kombinowane w obrębie wyrazu.

Tab. 3. Wyniki badania mowy w zakresie nadawania

Części mowy	Użycie wyrazów		Rozumienie		Realizacja samodzielna		Powtarzanie	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Rzeczowniki n=56	48	85,7	56	100	48	85,7	8	14,3
Czasowniki n=57	41	71,9	57	100	41	71,9	16	28,1
Przymiotniki (w tym n=11 nazwy kolorów) n=27	27	100	27	100	27	100	-	-
Przysłówki n=12	12	100	12	100	12	100	-	-
Przymiki n=8	8	100	8	100	8	100	-	-
Zaimki n=5	5	100	5	100	5	100	-	-
Liczebniki n=29	29	100	29	100	29	100	-	-

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 4. Badanie słownictwa

Lp.	Kategorie	Uzyskana liczba pkt.	Maksymalna liczba pkt.	%
I.	Osoby	38	58	65,5
II.	Zabawy i zabawki	16	18	88,9
III.	Pokarmy	30	30	100
A.	Owoce	10	18	55,6

B.	Warzywa	13	18	72,2
IV.	Ubranie i dodatki	30	36	83,3
V.	Dom	10	10	100
A.	Pokój	19	24	79,2
B.	Kuchnia	17	24	70,8
C.	Łazienka	12	18	66,7
D.	Przedmioty użytkowe	7	12	58,3
VI.	Przybory szkolne	12	12	100
VII.	Świat poza domem	29	46	63
VIII.	Zwierzęta	50	54	92,6
IX.	Pojazdy	10	12	83,3
X.	Pojęcia ogólne	7	12	58,3
XI.	Czasowniki	57	78	73,1
XII.	Przymiotniki	39	42	92,9
XIII.	Przysłówki	11	12	91,7
XIV.	Liczebniki	10	10	100
XV.	Zaimki	13	13	100
Razem:		440	557	79

Źródło: opracowanie własne.

Jeśli chodzi o próbę w zakresie słownictwa, to zostało opanowane przez chłopca w 79%. Opierając się na wynikach tego badania, można stwierdzić, iż pojęcia z grupy *Pokarmy, Dom, Przybory szkolne, Liczebniki, Zaimki* są mu znane.

Słownictwo z kategorii *Przymiotniki, Zwierzęta, Przysłówki, Owoce, Zabawy i zabawki, Pojazdy* zostało opanowane przez chłopca w nieznacznie mniejszym stopniu. Chłopiec nie zna w mniejszym bądź w większym stopniu pojęć z pozostałych kategorii takich jak *Ubrania i dodatki, Pokój, Kuchnia, Łazienka*. Chłopiec nie zna wszystkich pojęć z kategorii *Osoby*. Tu największą trudność sprawiało mu nazwanie postaci z bajek i zawodów takich jak np. piekarz, szewc, krawiec, sprzedawczyni.

Z kategorii *Łazienka* nie zna pojęć takich jak np. wanna, pralka, umywalka, sedes, papier toaletowy. Niektóre z tych pojęć odnosił do kategorii ogólnej, np. – *Łazienka*. Słownictwo z kategorii *Przedmioty użytkowe* i *Pojęcia ogólne* jest opanowane przez chłopca w najmniejszym stopniu. Badany nie ma w swoim zasobie czynnym słownictwa takich pojęć jak np. gwóźdź, świeca, nici, szufelka, żarówka, meble, pojazdy, naczynia, ubrania, pokarmy.

Wyniki badania *Testu Rozwoju Językowego TRJ*. Podtest: *Słownik* – produkcja słów zaprezentowano w Tab. 5.

Tab. 5. Wyniki badania TRJ. Podtest: Słownik – produkcja słów

Lp.	Wyraz	Pytanie	Odpowiedź
1.	skacze	Co on robi?	+
2.	mierzy	Co on robi?	spRavʒa ile ma metruf
3.	doi	Co on robi?	-
4.	grabi	Co on robi?	pšonta
5.	trzepie	Co on robi?	gRabuie
6.	dyryguje	Co on robi?	-
7.	pruje	Co on robi?	vyc`ongać
9.	kaktus	Co to jest?	+
10.	bóbr	Co to jest?	+
11.	pustynia	Co to jest?	+
12.	wodospad	Co to jest?	voda
13.	muchomor	Co to jest?	gżyb
14.	koala	Co to jest?	-
15.	wiosło	Co to jest?	k`iiek
16.	hamak	Co to jest?	leżak
17.	żagiel	Co to jest?	+
18.	kompas	Co to jest?	-
19.	komar	Kto to jest?	+
20.	dzięcioł	Kto to jest?	+
21.	weterynarz	Kto to jest?	-
22.	szalas	Co to jest?	-
23.	kusza	Co to jest?	uuk
24.	ponton	Co to jest?	-
25.	manekin	Co to jest?	stojak

Legenda: (+) – prawidłowa odpowiedź, (-) – brak odpowiedzi.

Źródło: opracowanie własne.

Wyniki badań potwierdzają nieznajomość wielu pojęć otaczającego środowiska. Ponadto w wypowiedziach badanego chłopca pojawiały się również zmiany kombinowane w obrębie wyrazu, np. elizja [pšonta], zamiast [spšonta], zniekształcenia [gRabuie].

Przy ocenie percepcji fonemowej wykorzystano wybrane próby I. Styczek (1982). Kilkakrotnie proszono badanego o powtórzenie następujących paronimów w różnych układach: „półka:bułka, Tomek:domek, budy:buty, kury:góry, wiesza:wieża, pasek:piasek, trąby:trąbi, burak:Burek, murek:nurek, łyżka:łóżka, tacka:taczka, teczka:paczka, paczka:kaczka, Kasza:kasa:Kasia, fale:sale:szale, pies:piec, nos:noc,

kot:koc, kura:kula, kratka:klatka. Tylko w jednym przypadku chłopiec popełnił błąd, a mianowicie w próbie par *burak:Burek*.

Do zbadania słuchu fonemowego i spostrzegawczości słuchowej wykorzystano dodatkowo dwie próby. Wyniki badań przedstawiono w Tab. 6, Tab. 6a i Tab. 7.

Tab. 6. Badanie słuchu fonemowego

Lp.	Cechy dystynktywne	Ocena
Dźwięczność – bezdźwięczność		
1.	pni-pni	+
2.	blon-plon	+
3.	zrof-szrof	-
4.	otlo-odlo	+
5.	tost-tost	+
6.	ekra-egra	+
7.	zlok-slok	+
8.	frek-wrek	-
Stopień zbliżenia narządów mowy		
9.	szczut-szczut	+
10.	frasz-flasz	-
11.	kacp-kasp	+
12.	tusm-tućm	+
13.	szłyk-człyk	+
14.	bras-bras	+
15.	acka-atka	+
Miejsce artykulacji		
16.	wirk-wirk	+
17.	trap-krap	+

Legenda: (+) – prawidłowa odpowiedź, (-) – nieprawidłowa odpowiedź.

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 6a. Badanie słuchu fonemowego

Lp.	Cechy dystynktywne	Ocena
C. Miejsce artykulacji		
18.	majk-najk	+
19.	ftry-ftry	+
20.	posk-pošk	+

21.	złuk-złuk	+
22.	bikt-bykt	+
	Ustność-nosowość	
23.	wąsk-wosk	+
24.	pieś-pieś	+
25.	blak-mak	+
Liczba błędów:		3 błędy

Legenda: (+) – prawidłowa odpowiedź. (-) – nieprawidłowa odpowiedź.

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 7. Badanie spostrzegawczości słuchowej

Lp.	Cechy dystynktywne	Ocena
	Opuszczanie głoski nagłos/wygłos	
1.	łuszk-uszk	+
2.	pstref-stref	-
3.	fskrt-fakt	+
	Opuszczanie głoski śródgłos	
4.	pszczot-pszot	+
5.	klczof-klczof	+
6.	tfczol-tfol	+
	Przestawianie głosek	
7.	smuk-musk	+
8.	jelej-lejej	+
9.	klocz-klocz	+
10.	brzon-bżron	-
	Liczba błędów	2 błędy

Legenda: (+) – prawidłowa odpowiedź. (-) – nieprawidłowa odpowiedź.

Źródło: opracowanie własne.

W badaniach słuchu fonemowego i spostrzegawczości słuchowej chłopiec popełnił dwa błędy w zadaniu – dźwięczność-bezdźwięczność, i jeden błąd w zadaniu – stopień zbliżenia narządów mowy. W badaniu spostrzegawczości słuchowej popełnił także jeden błąd w zadaniu – opuszczanie głoski nagłos-wygłos, i jeden błąd w zadaniu – przestawianie głosek.

Wyniki tych badań świadczą o nieznacznie obniżonym poziomie słuchu fonemowego u badanego dziecka. W badaniu kinestezji artykulacyjnej wykorzystano narzędzie D.E. Rozyi (2013). Wyniki badania zaprezentowano w Tab. 8.

Tab. 8. Badanie kinestezji artykulacyjnej – błędy w powtórzeniach

Material językowy	Powtórzenie
ša sa	za ša
ža ža	ža ža
ža ža	za z ʎa
ža ža	za za
ža za	ža za
sa za	sa sa
ća ća	ža ża
ta	da
pa ba	ba ba
Liczba błędów:	9 błędów

Źródło: opracowanie własne.

Jak wynika z danych umieszczonych w Tab. 8, badany chłopiec popełnił dziewięć błędów (57 prób). Błędy te mogą wynikać z ograniczeń słuchowych dziecka, ze względu na zdiagnozowaną u niego wadę słuchu.

Wykorzystano również w ocenie percepcji słuchowej u badanego chłopca *Test słuchowy – wyrazy jednosylabowe* – Tab. 9 i kilka prób *Testu słuchowego różnicowania głosek* – Tab. 10.

Tab. 9. Test słuchowy – wyrazy jednosylabowe

Lp.	Wyrazy Lista 1	Ocena	Lp.	Wyrazy Lista 1	Ocena
1.	Plac	+	11.	Muł	+
2.	Kwiat	+	12.	Grzyb	+
3.	Szyld	+	13.	Cień	+
4.	Wał	+	14.	Bank	+
5.	Skurcz	+	15.	Drań	+
6.	Film	+	16.	Łódź	+
7.	Grosz	+	17.	Ląd	+
8.	Widz	+	18.	Groch	+
9.	Pech	+	19.	Rok	+
10.	Sens	+	20.	Tom	+

Legenda: (+) – prawidłowa odpowiedź. (-) – nieprawidłowa odpowiedź.

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 10. Test słuchowego różnicowania głosek – zestaw wyrazów

Lp.	I zestaw wyrazów	Ocena	Lp.	II Zestaw wyrazów	Ocena
1.	sowa-sofa	+	1.	kosa-koza	+
2.	kurnik-górnik	-	2.	pąk-pąk	+
3.	mierny-mierny	+	3.	rada-rana	+
4.	piasek-piasek	+	4.	sofa-Sofia	+
5.	kasza-kasa	+	5.	Rózia-Rózia	+
6.	halka-halka	+	6.	włamanie-złamanie	+
7.	łapa-łata	+	7.	Rama-rana	+
8.	kasza-kaczka	+	8.	Cokół-sokół	+
Lp.	III zestaw wyrazów	Ocena	Lp.	IV Zestaw wyrazów	Ocena
1.	szycie-szycie	+	1.	Półka-bułka	+
2.	biuro-pióro	+	2.	Gil-kil	+
3.	nerka-derka	+	3.	ubierać-ubierać	+
4.	Bronia-Bronia	+	4.	kasa-Kasia	+
5.	zebra-zebra	+	5.	Czar-car	+
6.	fala-sala	+	6.	Mufka-muszka	+
7.	brona-grona	+	7.	Plamka-klamka	+
8.	radzic-razić	+	8.	Koc-koc	+
Lp.	V zestaw wyrazów	Ocena	Lp.	VI Zestaw wyrazów	Ocena
1.	zał-szał	+	1.	Sofia-Sofia	+
2.	rada-rada	+	2.	race-radzę	+
3.	Burek-murek	+	3.	mruk-bruk	+
4.	wór-wiór	+	4.	nić-nic	+
5.	Kasza-Kasia	+	5.	burza-buzia	+
6.	wór-żur	+	6.	nóż-nóż	+
7.	bar-bar	+	7.	kura-tura	+
8.	róg-ruch	+	8.	kora-kola	+
Lp.	VII zestaw wyrazów	Ocena	Lp.	VIII Zestaw wyrazów	Ocena
1.	dom-Tom	-	1.	Kasia-Kazia	+
2.	zagon-zakon	-	2.	bucik-budzik	-
3.	wieś-więź	+	3.	kosa-kąsa	+
4.	miecz-miech	+	4.	miech-miech	+
5.	kasza-kasza	+	5.	miecz-miedź	+
6.	fala-hala	+	6.	finka-Chinka	-
7.	dar-gar	+	7.	dal-dal	+
8.	matka-matka	+	8.	sień-cień	+

Legenda: (+) – prawidłowa odpowiedź. (-) – nieprawidłowa odpowiedź.

Źródło: opracowanie własne.

Badany chłopiec bezbłędnie powtórzył wszystkie wyrazy jednosylabowe, a w *Tęście słuchowego różnicowania głosek* w ośmiu próbach popełnił pięć błędów.

WNIOSKI Z BADAŃ

Podsumowując wyniki badań, stwierdza się u dwunastoletniego chłopca opóźnienie rozwoju mowy związane z niedosłuchem przewodzeniowym umiarkowanym w uchu lewym i lekkim w uchu prawym.

Badane dziecko ma ubogi zasób słownictwa. Najlepiej zna pojęcia z kategorii *Pokarmy* i *Przybory szkolne*. Chłopiec nie zna w mniejszym bądź w większym stopniu pojęć z takich kategorii jak: *Ubrania i dodatki*, *Pokój*, *Kuchnia*, *Łazienka*, *Osoby*. Ma trudności z tworzeniem uogólnionych pojęć. Tworzy je poprzez opisanie sposobu użycia. Tworząc nazwy odczasownikowe czy też odrzeczownikowe, popełnia błędy, nie mieszcząc się w danym schemacie słowotwórczym. Używa niewłaściwych końcówek fleksyjnych.

Badany chłopiec podał właściwe nazwy rzeczy, osób, czynności, cech przedmiotów, jak również relacji między obiektami, odnoszące się do przymiotników, przysłówków, przyimków, zaimków i liczebników. Nazwy odnoszące się do rzeczowników użył poprawnie w 85,7%, a czasowników w 71,9%.

W wypowiedziach chłopca pojawiają się elizje, metatezy i zniekształcenia wyrazu. Jeśli chodzi o artykulację głosek, to można zauważyć substytucje i deformację (rotacyzm właściwy). Obserwuje się u chłopca nieznacznie obniżony poziom słuchu fonemowego. Jego prawidłowe funkcjonowanie umożliwia rozróżnianie głosek w konkretnej wypowiedzi, co skutkuje umiejętnością prawidłowego rozpoznawania wyrazów.

Dalsza procedura postępowania terapeutycznego chłopca powinna uwzględniać m.in. ćwiczenia w zakresie kształcenia kompetencji komunikacyjnej i językowej, ćwiczenia percepcji słuchowej, ćwiczenia z zakresu sprawności społecznej, sytuacyjnej i pragmatycznej.

LITERATURA

Gunia, G. (2013). *Terapia logopedyczna dzieci z zaburzeniami słuchu i mowy. Wybrane problemy teorii i praktyki surdologopedycznej*. Kraków.

Jastrzębowska, G. i Pelc-Pekala, O. (1999). *Metodyka ogólna diagnozy i terapii logopedycznej*. W T. Gałkowski i G. Jastrzębowska (red.), *Pytania i odpowiedzi. Podręcznik akademicki*. Opole.

Minczakiewicz, E.M. (1998). *Początki i rozwój polskiej logopedii*. Kraków.

Pilch, T. i Bauman T. (2001). *Zasady badań pedagogicznych. Strategie ilościowe i jakościowe*. Warszawa.

Rodak, H. i Nawrocka, D. (1995). *Od obrazka do słowa. Poradnik dla pedagogów, logopedów i rodziców z trudnościami w porozumiewaniu się*. Warszawa.

Rozya, D.E. (2013). *Całościowe badanie logopedyczne z materiałem obrazkowym*. Warszawa.

Styczek, I. (1982). *Badanie i kształtowanie słuchu fonematycznego (komentarz i tablice)*. Warszawa.

WYBRANE ASPEKTY DIAGNOZY SURDOLOGOPEDYCZNEJ DZIECKA Z NIEDOSŁUCHEM PRZEWODZENIOWYM

Słowa kluczowe: dziecko, wada słuchu, diagnoza surdologiczna

Streszczenie: Diagnoza surdologiczna jest możliwa dzięki dokładnemu rozpoznaniu danego zjawiska logopedycznego. Wymaga przeprowadzenia szeregu badań podstawowych i uzupełniających, takich jak m.in. wywiadu, obserwacji, badania mowy, badania sprawności narządów artykulacyjnych, słuchu fonematycznego. Pozwala określić stan rozwoju mowy u osób z zaburzeniami słuchu i jego nieprawidłowości. W pracy przedstawiono wybrane wyniki diagnozy surdologicznej dziecka z niedosłuchem przewodzeniowym – umiarkowanym w uchu lewym i lekkim w uchu prawym w zakresie umiejętności słowotwórczych, użycia i rozumienia wyrazów, słownictwa, percepcji słuchowej oraz kinestezji artykulacyjnej.

SOME ASPECTS OF SURDOLOGOPEDIC DIAGNOSIS IN CHILD WITH CONDUCTIVE HYPOACUSIS

Keywords: child, hearing defect, surdologic diagnosis

Abstract: Surdologic diagnosis is possible through a detailed diagnosis of the phenomenon of speech therapy. It requires a number of basic and supplementary, such as: interview, surveillance, speech testing, performance testing articulation organs, phonemic hearing. It allows to determine the status of language development in individuals with hearing defects and irregularities. The paper presents selected results of the surdologic diagnosis in child with conductive hypoacusis – moderate in the left ear and slight in the right ear – in the range of the skills of word formation, use and understanding of words, vocabulary, auditory perception and kinesthesia articulating.